

Telefonkioskens sista suck

I början av 1980-talet stod det en i vart och vartannat gathörn. I höst försvinner den sista telefonkiosken. Utom hos samlaren och teknikern Folke Ackerman. Han har 20 stycken hemma.

// TEXT ANTON ANDERSSON // FOTO THERESIA KÖHLIN

Det Folke Ackerman inte kan om telefonkiosker är inte värt att veta. Som före detta Televerket-arbetare har han jobbat med tekniken sedan slutet på 1970-talet, och i dag förser han svensk filmindustri med telefonkioskrekvisita ur sin privata samling.

När vi kör in på den lilla industritomten norr om Stockholm förstår vi på en gång att vi landat rätt. Mitt på gården står ett 20-tal telefonkiosker från olika tidsepoker täckta med presenningar. Det är här Folke "mr Telefonkiosk" Ackerman har sin bas.

– Den här stod länge utanför Skansen och skulle skrotas, men jag lyckades lägga vantarna på den, säger Folke och pekar på en grön sliten "dubbelkiosk" i trä som står mitt i kiosk-ansamlingen.

FOLKE ACKERMANS RELATION till telefonkiosker inleds i slutet på 1970-talet när han började som trä- och smidesarbetare på Televerket. Under 80-talet var han arbetsledare för en grupp som specialiserade sig på reparation och skötsel av kiosker i norra Stockholm.

– Det var mycket skadegörelse på den tiden. Televerket drev bland annat kampanjen "Stoppa sabbet" för att få bukt med det. Det var galet många som jobbade med det. Det fanns åtminstone ett par, tre till sådana grupper bara i Stockholm, säger Folke Ackerman.

Han jobbade kvar på Televerket, sedermera Telia, fram till början på 90-talet, då han startade eget. Tack vare hans erfarenhet fortsatte dock Telia att kontraktera honom. Under årens lopp har Folkes företag arbetat med allt ifrån mynttömning av kiosker i Stockholms

skärgård till klottersanering, och inte minst det stora skiftet från mynt- till korttelefoner.

I DAG ÄR SEX, SJU PROCENT av företagets inkomst kopplade till telefonkioskarbeten. Främst handlar det om renoveringsjobb åt kommuner som vill behålla sina gamla sekelskiftespagoder – de enda kioskerna som kommer att finnas kvar framöver, men då utan telefon.

Eftersom han äger flera originalritningar av klassiska modeller tillverkar han också repliker åt företag och privatpersoner.

– Jag insåg tidigt att det här kunde bli en nisch och att det var värt att spara på dem. Ett tag, det var när man bytte ut mynttelefonerna mot kortautomater, hade jag 180 kiosker på gården. Jag tror att jag gav 400 kronor styck för dem. I dag kan du få pröjsa 60 000 för en kiosk av rätt modell som är i bra skick, säger Folke Ackerman.

Han hyr även ut sin privata kiosksamling åt filmbolag som använder den i filminspelningar. När vi träffas har han precis lånat ut två stycken klassiska 60-talskiosker till filmatiseringen av Kerstin Thorvalls bok *Det mest förbjudna* som spelas in i Göteborg.

– Folk är galna i telefonkiosker. Jag tror att förklaringen är att man har haft en så nära relation med dem. Alla har vi någon gång stått där och letat mynt under trätrallen.

På frågan om vad han har för känslor inför att telefonkiosken nu är på väg bort, ger han dock ett rakt och högst icke-nostalgiskt svar.

– Det är som det är. Det går inte att ha dem kvar. Mobilen har tagit över helt. //

Folke Ackerman
insåg tidigt att telefon-
kiosker kunde vara
värda att spara på.

FOLKE ACKERMAN

ÅLDER: 64 år.

FAMILJ: Fru och två söner.

BOR: Norra Ängby i västra Stockholm.

ARBETE: Egenföretagare, driver firman A-service Trä & Metall AB. Äger Sveriges största privata samling telefonkiosker.

Några av telefonkioskens många olika skepnader.

Mobilens första offer

Det är ett stycke svensk teknik- och kommunikationshistoria som går i graven när telefonkiosken försvinner. Men utan användare finns ingen nåd.

// TEXT ANTON ANDERSSON // FOTO THERESIA KÖHLIN

SÖRJD AV FÅ...

Har du ringt från en telefonkiosk under det senaste året?

98 % – Nej.

1 % – Ja, 1–5 gånger.

1 % – Har aldrig ringt från en telefonautomat

Om du vill ringa när du har lämnat hemmet/arbetsplatsen – hur gör du?

93 % – Använder mobilen.

5 % – Väntar tills jag kommer åt en fast telefon.

2 % – Vet ej.

Källa: Sifo/Telia 2013

Den första telefonkiosken sattes upp i Stockholm redan på 1890-talet. Antalet fortsatte därefter stadigt att öka ända fram till 1980-talets början. Vid en tidpunkt fanns så många som 44 000 telefonkiosker i Sverige.

Men nu är det slut på det. För ett par år sedan tog Telia beslutet att alla kvarvarande kiosker ska bort och i höst monteras de sista ner. Sedan mobilens intåg har det traditionella ringandet sakta men säkert minskat, och när de smarta mobilerna slog igenom sjönk användningen till närapå noll.

EN UNDERSÖKNING som Telia lät göra i augusti 2013 visade att 98 procent av svenskarna inte har använt en telefonkiosk under det senaste året.

Efter att de smarta telefonerna kom så har det varit en brant nedförsbacke för telekioskerna. Tekniken måste skötas om och med tanke på skadegörelse och annat så har kioskerna på senare år mest varit en kostnad för oss, säger Telias presschef Irene Krohn.

Men trots att så få numera använder kioskerna har beskedet om deras sorti väckt stort intresse hos både allmänhet och medier. När Telia för ett par år sedan

anordnade en utförsäljning av gamla kiosker växte sig köerna långa.

– Vi sålde dryga hundra kiosker, intresset var enormt. Det är mycket nostalgi, folk vill ha dem hemma i sina trädgårdar, säger Irene Krohn.

Försök har gjorts för att göra kioskerna relevanta igen. Bland annat genom att förvandla dem till så kallade wifi-spots. Men i takt med 3- och 4G-nätens utbyggnad blev även den satsningen irrelevant.

I början på 2000-talet gjordes många kiosker om till så kallade reklamkiosker där glasrutorna på kioskerna användes till annonsering. Det innebar också att underhållet och skötseln av kioskerna togs över av reklamföretaget Clear Channel.

Telefonin har dock fortsatt vara Telias ansvar. Men det har knappast rört sig om många arbetstillfällen, och att kioskerna nu tas bort påverkar inte personalen nämnvärt säger Agneta Ahlström, ordförande på Unionen Tele.

– Det är helt klart en epok som tar slut, men oss rör det inte alls. Man ringer på ett helt annat sätt i dag och det är en naturlig utveckling att de nu försvinner, säger Agneta Ahlström. //